

The Effect of Rural Guidance Plan on the Subjective Quality of Life among Rural Communities (Case Study: Fariman County)

Fahime Jafari¹ – Aliakbar Anabestani*²- Hamdollah Sojasi Qeydari³

1- MSc. in Geography and Rural Planning, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

2- Associate Prof. in Geography and Rural Planning, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

3- Assistant Prof. in Geography and Rural Planning, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

Received: 25 July 2015

Accepted: 4 December 2016

Extended abstract

1. INTRODUCTION

In the literature of rural development, the main goal is to promote the quality of rural life and the welfare of the villagers, especially the socio-economic status of a particular class of people, i.e., the poor villagers. To upgrade the physical structure of the village is among the ways to achieve this goal. Therefore, rural construction has been among the measures taken by the government to tackle this issue over the last years, which include not only changes in rural communities, production methods and economic organization of rural communities, but also measures relevant to improving infrastructure, political, and social matters and the relation of the community members with each other. Therefore, one of the most fundamental issues in the aftermath of the Islamic Revolution of Iran, is how to improve the socio-economic status or the living conditions of the people living in small villages. Their share in economic and social development is too modest. Today, rural Conduct plans are the most important means of directing rural development in Iran. The final goal of such plans is to provide the conditions for welfare and improving the quality of rural life, and maintain it in rural areas. Two decades after the implementation of rural Conduct plans in Iran, and having learned valuable experiences, it is essential to know what the implications of these plans are for the rural communities, and whether they have reached their ultimate goals, i.e., improved quality of life, and providing a lively and healthy environment for rural people? Therefore, the

main research question is to what extent have the rural conduct plans been effective in improving the quality of life of the villagers in Fariman County?

2. THEORETICAL FRAMEWORK

Rural conduct plans are among the rural construction plans which can play a fundamental role in development of rural areas. These projects, with their potentials and capacities can make ground for improvement of public facilities and welfare, such as modernization of rural housing, newly made sidewalks, and residential space, improving the lives of the villagers and their participation. Rural conduct plans are the revitalization of rural areas in social, economic and physical dimensions.

Quality of life is a broad concept that has many definitions. Some have defined it as the viability of a region, others have defined it as a measure for the attraction and some have defined as welfare, social well-being, happiness, satisfaction, etc. Therefore, the quality of life is a complex, multi-dimensional and qualitative term about the conditions and population in a special geographical area that relies on subjective or qualitative indicators and on objective or subjective ones, too.

3. METHODOLOGY

The research is an applied one conducted in descriptive-analytical and correlational method using survey and questionnaires. The population included 22 villages in which rural conduct plans have been implemented; eight villages with a total population of 3835 households were selected. Employing the Cochran formula, 249 rural

households were selected from the villages of the study area, they were interviewed based on random sampling method. Data collected from the questionnaires, were analyzed using statistical analysis methods in SPSS, and fitness research model in EQS software.

4. DISCUSSION

Step-by-step regression was used to assess the effectiveness of rural conduct plans on subjective dimension of quality of life. According to coefficient of determination that shows the specification of a variance and variation of the dependent variable through independent variable, in the final stage, it was 0.57 which indicates the indicators of independent variable explain 57% of variation of dependent variable. According to the results, the model was implemented in four stages, and in each stage the most influential variable was introduced to the model. At the end, all the variables, land use and distribution of services, rural environment, quality of housing and street network were introduced to the model which explained 57 percent of variations in quality of life. The amount of P-Value or the significance level is 0.000, which is smaller than 0.05.

Therefore, the null hypothesis test, implying the insignificance of regression model, was rejected with 99% confidence. Eventually, we may conclude that among the indicators of implementing the rural

Conduct plans, 'to maintain the land-use' and 'distribution of services' had the greatest impact on the subjective dimension of villagers' quality of life.

5. CONCLUSION

Currently, the rural Conduct plans are viewed as the most significant and the only rural development document in our country whose only aim is to improve the quality of rural life and bring more prosperity into rural areas. The results show that there is a direct and complete correlation between the variables (correlation coefficient 0.75). In other words, there is a strong and positive relationship between implementing rural Conduct plans and subjective improvement in the quality of villagers' life in the study area. As the success rate of rural Conduct plans increases, the quality of life of the villagers increases as well. Therefore, to achieve the desired objectives, all individuals involved in this project, including shareholders who are rural residents and the Islamic Revolution Housing Foundation, should play their role in better implementation of the project. It is essential that all those involved in the project help each other to achieve all-round development of rural areas, as the development of rural areas makes way for national development.

Key words: Quality of life, subjective indicators, rural guidance plan, path analysis, Fariman County.

How to cite this article:

Jafari, F., Anabestani, A. A. & Sojasi Qeydari, H. (2017). The effect of rural guidance plan on the subjective quality of life among rural communities (Case study: Fariman County). *Journal of Research & Rural Planning*, 6(2), 1-20.

<http://dx.doi.org/10.22067/jrrp.v5i4.48639>

بررسی تأثیر اجرای طرح هادی روستایی بر کیفیت ذهنی زندگی روستاییان (مطالعه موردی: شهرستان فریمان)

فهیمه جعفری^۱ - علی‌اکبر عنابستانی^{۲*} - حمدالله سجاسی قیداری^۳

۱- کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

۲- دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

۳- استادیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴ آذر ۱۳۹۵

تاریخ دریافت: ۲ مرداد ۱۳۹۴

چکیده

هدف: طرح هادی روستا از جمله طرح‌های عمران روستایی است که می‌تواند نقش بنیادی و زیربنایی در توسعه همه‌جانبه مناطق روستایی داشته باشد. این طرح با استفاده از پتانسیل‌ها و قابلیت‌های خود می‌تواند زمینه‌ساز بهبود تسهیلات عمومی و رفاهی از قبیل نوسازی مسکن روستایی، معابر جدیدالاحداث و حریم مسکونی، بهبود وضعیت زندگی روستاییان و مشارکت آن‌ها باشد. در این مقاله تلاش شد تا اثرات اجرای طرح هادی روستایی در بهبود کیفیت ذهنی زندگی روستاییان مورد بررسی قرار گیرد.

روش تحقیق: روش تحقیق در این مطالعه، از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی تحلیلی و هم‌بستگی است. جامعه آماری تحقیق، ۲۲ روستا بوده که در آن‌ها طرح هادی اجرا شده است. از بین آن‌ها ۸ روستا با جمعیت ۳۸۳۵ خانوار به روش نمونه‌گیری انتخاب شد. در سطح روستاهای مورد مطالعه با روش نمونه‌گیری (کوکرن) ۲۴۹ خانوار روستایی انتخاب و به روش نمونه‌گیری تصادفی مورد پرسش قرار گرفتند. اطلاعات استخراج‌شده از پرسش‌نامه‌های مورد نظر، با استفاده از روش‌های تجزیه و تحلیل آماری در محیط نرم‌افزار SPSS و برازندگی مدل تحقیق با نرم‌افزار EQS مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌های تحقیق: یافته‌های مطالعه براساس نتایج به‌دست‌آمده از آزمون‌های هم‌بستگی تیپ پیرسون نشان می‌دهد که ارتباطی معنی‌دار و قوی با ضریب ۰/۷۵ بین اجرای طرح هادی روستایی و بعد ذهنی کیفیت زندگی وجود دارد؛ به نحوی که ابعاد طرح هادی روستایی ۵۷ درصد تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کند و در بین ابعاد طرح هادی، متغیر کاربری اراضی و توزیع خدمات به میزان ۳۵ درصد بر ارتقای بعد ذهنی کیفیت زندگی روستاییان تأثیرگذار بوده است. در توزیع فضایی رابطه بین اجرای طرح هادی و کیفیت ذهنی زندگی در هفت روستا، هم‌بستگی مستقیم و کاملی وجود دارد.

کلیدواژه‌ها: کیفیت زندگی، شاخص‌های ذهنی، طرح هادی روستایی، تحلیل مسیر، شهرستان فریمان.

ارجاع: جعفری، ف.، عنابستانی، ع. ا. و سجاسی قیداری، ح. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر اجرای طرح هادی روستایی بر کیفیت ذهنی زندگی

روستاییان (مطالعه موردی: شهرستان فریمان). مجله پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی، ۶(۲)، ۱-۲۰.

<http://dx.doi.org/10.22067/jrpp.v5i4.48639>

۱. مقدمه

۱.۱. طرح مسأله

در ادبیات توسعه روستایی هدف عمده توسعه، بهبود کیفیت زندگی و رفاه روستاییان به‌ویژه بهبود زندگی اجتماعی اقتصادی گروه خاصی از مردم؛ یعنی روستاییان فقیر هست. یکی از راه‌های رسیدن به این هدف، تغییر در ساخت فیزیکی روستا می‌باشد. بنابراین، یکی از راه‌هایی که دولت در چند سال اخیر برای مقابله با بهبود وضعیت روستاییان به کار گرفته است، عمران روستایی بوده که شامل دگرگونی در جامعه روستایی است که این دگرگونی نه تنها در روش‌های تولیدی و سازمان اقتصادی جامعه روستایی؛ بلکه امور زیر-بنایی، سیاسی و اجتماعی و همچنین، مناسبات اعضای جامعه با یکدیگر را نیز شامل می‌شود (آسایش، ۱۳۷۶، ص. ۴۴). بنابراین یکی از اساسی‌ترین مسائل ایران به‌ویژه در دوره بعد از پیروزی انقلاب اسلامی چگونگی بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی و به طور کلی، بهبود شرایط زندگی مردمی است که در این روستاهای کوچک به سر می‌برند. این مردم در توسعه اقتصادی و اجتماعی سهمی بسیار نابرابر دارند (آسایش، ۱۳۷۶، ص. ۴۵). در رابطه با کیفیت زندگی می‌توان گفت اصولاً کیفیت زندگی واژه‌ای پیچیده، چندبعدی و کیفی در ارتباط با شرایط و وضعیت جمعیت در یک مقیاس جغرافیایی خاص است که هم متکی به شاخص‌های ذهنی یا کیفی و هم متکی به شاخص‌های عینی یا کمی است (کوکبی، ۱۳۸۶، ص. ۸۳). کیفیت زندگی ذهنی براساس پاسخ‌های روانی مانند رضایت شغلی و خوشحالی در میان دیگران مورد اندازه‌گیری و سنجش قرار می‌گیرند (خوارزمی، ۱۳۸۴، ص. ۴) و گسترده‌ترین و رایج‌ترین تمایز در بررسی کیفیت زندگی، تمایز میان کیفیت زندگی ذهنی و عینی است (نوغانی، اصغرپور، صفا و کرمانی، ۱۳۸۷، ص. ۱۱۴).

در سال‌های اخیر توجه به برنامه‌ریزی کالبدی سکونت‌گاه‌های روستایی به منظور یافتن مطلوب‌ترین وضعیت سازگاری بین فضا و جامعه به نفع جامعه در دستور کار سازمان‌ها و نهادهای توسعه روستایی قرار گرفته است تا زمینه و بستر مناسبی برای توسعه کالبدی سکونت‌گاه‌های روستایی فراهم آید (پورطاهری، رکن‌الدین افتخاری و بدری، ۱۳۹۰، ص. ۱۱).

بین تمامی طرح‌های توسعه فیزیکی، طرح‌های هادی روستایی ویژگی خاصی داشته و از سه جنبه دارای اهمیت است؛ نخست، با توجه به زمان آغاز این طرح‌ها، تهیه و اجرای آن‌ها بیش از ۲۰ سال سابقه دارد (کمتر طرحی در کشور وجود دارد که تهیه و اجرای آن، این مدت ادامه داشته باشد). دوم، از آن‌جا که طرح‌های هادی در مقیاس روستا تهیه می‌شود، گستره مکانی آن‌ها زیاد است و در تمام نواحی روستایی کشور می‌توان نمونه‌هایی از آن‌ها را یافت. سوم، طرح‌های هادی محلی‌ترین و موردی‌ترین طرح‌هاست که به طور مستقیم با روستاها و اجتماع روستایی ارتباط دارد (رضوانی، ۱۳۸۷، ص. ۱۷۰). امروزه طرح هادی روستایی، مهم‌ترین ابزار مدیریت توسعه روستایی در ایران است (شکور و شمس‌الدینی، ۱۳۹۳، ص. ۴۰). با توجه به این‌که از زمان شروع فعالیت این نهاد؛ یعنی سال ۱۳۶۸ تا پایان فروردین‌ماه سال ۱۳۹۳ برای ۳۱۱۴۶ روستا طرح هادی تهیه شده و در همین بازه زمانی، کل روستاهایی که طرح در آن‌ها اجرا شده، ۱۳۵۴۸ مورد می‌باشد (بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، ۱۳۹۴). با توجه به این‌که هدف نهایی این‌گونه طرح‌ها فراهم‌آوردن زمینه رفاه و بهبود کیفیت زندگی روستاییان و ماندگاری آن‌ها در مناطق روستایی است و با گذشت بیش از دو دهه از تهیه و اجرای طرح‌های هادی روستایی در کشور و اندوختن تجربه، لازم است بدانیم اجرای این‌گونه طرح‌ها چه نتایجی به بار آورده و چه پیامدهایی را برای جامعه روستایی در پی داشته است و در نهایت، به هدف خود که بهبود کیفیت زندگی و فراهم‌آوردن محیطی سالم و جاذب برای زندگی ساکنان نواحی روستایی می‌باشد، دست یافته است. بنابراین، هدف از پژوهش حاضر این است تا با تأکید بر مشخصه‌های اجرای طرح هادی روستایی که عبارت‌اند از: بهبود کیفیت مسکن، شبکه معابر، کاربری اراضی و دسترسی به خدمات، محیط زیست روستا، اثرات آن را بر کیفیت ذهنی زندگی روستاییان را مورد بررسی قرار دهد. در کنار آن، توزیع فضایی ارتباط بین این دو متغیر را در سطح محدوده مورد مطالعه ارزیابی شود تا بتوان از نتایج آن به عنوان پایه‌ای برای بررسی‌های بیشتر، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در حوزه‌های روستایی و به‌ویژه ناحیه مورد مطالعه؛ یعنی روستاهای شهرستان فریمان استفاده کرد. از زمان شروع فعالیت بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در نقاط روستایی سراسر کشور طرح‌های بسیاری تهیه و به

مرحله اجرا گذاشته است و روستاهای واقع در شهرستان فریمان از جمله محدوده‌های روستایی کشور است که طرح هادی در آن به معرض اجرا گذاشته شده است. اجرای طرح هادی در این شهرستان از اوایل دهه ۱۳۷۵ آغاز شد و طی این مدت به‌ویژه در دهه اخیر شمار زیادی از طرح‌های هادی برای مناطق روستایی مختلف این شهرستان تهیه شده و برخی از آن‌ها به مرحله اجرا درآمده است؛ به طوری که طبق آخرین اطلاعات به‌دست آمده از بنیاد مسکن انقلاب اسلامی خراسان رضوی تا کنون برای ۷۰ روستای این شهرستان طرح هادی تهیه شده و از این تعداد برای ۲۲ روستا طرح اجرا شده است. بنابراین، با توجه به حجم طرح‌های تهیه شده و در پاره‌ای موارد اجرا شده در شهرستان فریمان، وسعت جامعه روستایی در این شهرستان که طبق اطلاعات آماری سال ۱۳۹۰، ۴۲ درصد جمعیت این شهرستان در روستاها زندگی می‌کنند و گسترش روزافزون نیازها و خواسته‌های این جامعه ضرورت ارزیابی عملکرد اجرای آن‌ها و آگاهی از دست‌آوردهای این طرح‌ها برای جامعه روستایی مورد مطالعه ضروری است. بنابراین، نتایج حاصل از این پژوهش می‌تواند نقاط قوت و ضعف این طرح‌ها را آشکار کند و از نتایج آن در پی‌ریزی برنامه‌های آتی در محیط‌های روستایی کشور استفاده شود و به میزان اثربخشی آن افزوده شود. از این رو، سؤال اساسی در تحقیق حاضر این است که اجرای طرح هادی روستایی به چه میزان در کیفیت ذهنی زندگی روستاییان شهرستان فریمان تأثیر داشته است؟ و فرضیه زیر برای پاسخ‌گویی به سؤال طراحی شده است: «اجرای طرح هادی روستایی در کیفیت ذهنی زندگی روستاییان شهرستان فریمان اثرگذار بوده است».

۱.۲. پیشینه تحقیق

از زمان اجرای طرح‌های هادی در مناطق روستایی کشور بیش از دو دهه می‌گذرد و به نظر می‌رسد درباره ارزیابی تأثیر اجرای این طرح‌ها بررسی‌ها متعددی صورت گرفته است که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود؛ نخستین پژوهش در این زمینه توسط وثوقی در سال ۱۳۶۷ با هدف بررسی آثار اقتصادی-اجتماعی اجرای طرح‌های بهسازی در استان همدان انجام گرفته است که از نتایج این پژوهش می‌توان به نارضایتی روستاییان به خاطر طولانی شدن عملیات بهسازی، انتخاب فصل نامناسب برای اجرای طرح، خدماتی بودن بیشتر مشاغل ایجاد شده، عدم موفقیت در کنترل مهاجرت‌ها به خاطر

ناتمام ماندن طرح، رضایت نسبی روستاییان از اجرای طرح اشاره کرد (وثوقی، ۱۳۶۷، ص. ۲۵). عظیمی و جمشیدیان (۱۳۸۴) پیشرفت نسبی زندگی مردم و افزایش امیدواری آن‌ها به سکونت در روستاهای برخوردار از این طرح، توفیق کم در رعایت مسائل زیست‌محیطی و مشارکت دادن مردم به‌ویژه در فرآیند تهیه طرح از آثار اجرای طرح است. غیور مداح (۱۳۸۵) افزایش مشاغل خدماتی و افزایش قیمت اراضی و سنددار کردن املاک، عدم تثبیت جمعیت و مشارکت در فرآیند اجرا و تهیه طرح از آثار اجرای طرح است. عنابستانی (۱۳۸۸) افزایش امیدواری روستاییان برای ماندن در روستا و نصیری (۱۳۸۸) بهبود وضعیت روستا از نظر کالبدی و خدمات‌رسانی را از نتایج این طرح می‌دانند. عزیزپور، خلیلی، محسن‌زاده و حسینی حاصل (۱۳۹۰) معتقدند که اجرای این طرح‌ها بر توسعه اشتغال، تأثیر نسبتاً مطلوب و بر میزان سرمایه‌گذاری، میزان درآمد روستاییان و بهره‌برداری از زمین تأثیر مطلوب داشته است. مطالعات سواری، شیرینی، و شعبانعلی فمی (۱۳۹۱) بیان‌گر این است که رضایت‌مندی اکثریت (۸۶/۵ درصد) روستاییان نسبت به طرح هادی کم و متوسط بود؛ ایجاد علاقه‌مندی به روستا، اثرات فیزیکی-کالبدی و ایجاد اشتغال‌های جانبی در روستا را به عنوان اثرات طرح‌های هادی شناسایی کردند. نتیجه پژوهش رستمی و میرزاعلی (۱۳۹۲) نشان می‌دهد ضوابط مربوط به مکان‌یابی انواع کاربری‌ها در مرحله تهیه طرح‌های هادی روستایی رعایت شده؛ اما در مرحله اجرای این طرح‌ها، بخش عمده مکان‌یابی‌های پیشنهاد شده رعایت نشده است. شمعی، احمدآبادی و احمدآبادی (۱۳۹۳) نشان داده‌اند پس از اجرای طرح، در زمینه کالبدی، شاخص معابر بهبود یافته است و شاخص محیط زیست روستا شامل آرامستان، دفع زباله، فاضلاب، فضای سبز و جمع‌آوری آب‌های سطحی مورد توجه قرار نگرفته است. در بعد اجتماعی، شاخص میزان مهاجرت، مشارکت و رضایت‌مندی و در بعد اقتصادی، شاخص‌های سرمایه‌گذاری و اشتغال در وضعیت مطلوبی قرار دارند.

تحقیق حاضر به دنبال بررسی اثرات اجرای طرح هادی روستایی بر بهبود کیفیت ذهنی زندگی روستاییان است. تا کنون در زمینه کیفیت زندگی نیز مطالعاتی انجام گرفته است که در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود: رضوانی و منصوریان (۱۳۸۷) مدلی جهت سنجش کیفیت زندگی برای

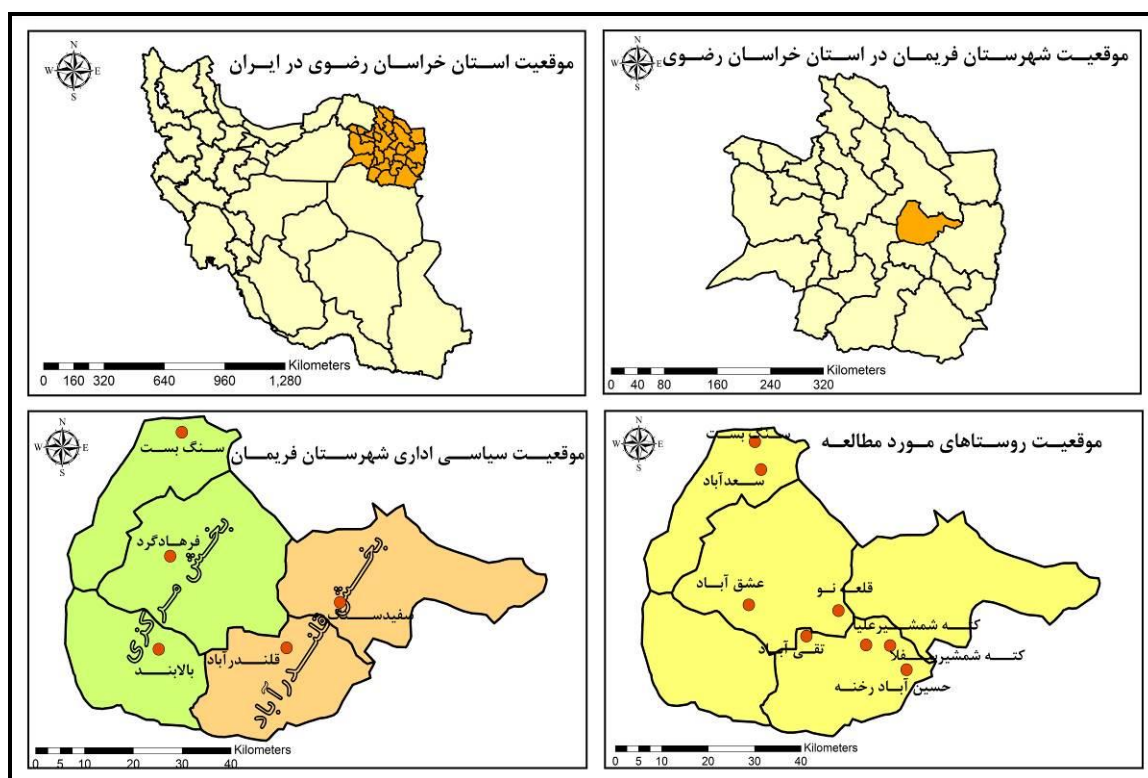
شدند و مناطق مورد مطالعه کیفیت تعامل و هم‌بستگی اجتماعی در حد متوسطی قرار داشت. حیدری (۱۳۹۰) در ارزیابی کیفیت زندگی شهری، وضعیت کیفیت زندگی در منطقه، در ابعاد محیطی، اجتماعی و اقتصادی، نامطلوب است و در بعد حمل‌ونقل و ارتباطات متوسط است. مطالعات فرجی سبکبار، صادقلو و سجاسی قیداری (۱۳۹۰) نشان‌دهنده وجود تفاوت‌های فضایی به لحاظ کیفیت زندگی در میان روستاییان منطقه مورد مطالعه است. محمدی یگانه، نباتی و چراغی (۱۳۹۱) در تحقیقی نشان می‌دهند که اجرای این طرح‌ها تأثیرات مثبت و معناداری بر ابعاد کالبدی زندگی روستاییان داشته است؛ اما در ابعاد محیطی، اجتماعی و اقتصادی توفیق چندانی حاصل نشده است. جمشیدی، آزادی، تقدیسی و جمینی (۱۳۹۲) نشان داده‌اند غیر از مؤلفه کیفیت محیط مسکونی، سایر مؤلفه‌های مورد بررسی (کیفیت آموزش، کیفیت سلامت، کیفیت اوقات فراغت، کیفیت زیرساخت‌ها، کیفیت محیطی و کیفیت اشتغال و درآمد) برای سنجش کیفیت زندگی پایین‌تر از حد متوسط هستند.

۲. روش‌شناسی تحقیق

۲.۱. قلمرو جغرافیایی تحقیق

منطقه مورد مطالعه؛ یعنی شهرستان فریمان واقع در استان خراسان رضوی که با وسعت ۳۳۵۳/۷۲ کیلومتر مربع در فاصله ۷۵ کیلومتری از مرکز استان قرار دارد، دارای ۲ بخش، ۴ شهر، ۵ دهستان است. براساس سرشماری ۱۳۹۰ جمعیت شهرستان ۹۳۹۳۰ نفر و تعداد ۲۵۶۹۵ خانوار و دارای ۱۴۹ روستای دارای سکنه با ۱۰۵۱۴ خانوار و ۳۹۲۴۶ نفر جمعیت می‌باشد (استانداری خراسان رضوی، ۱۳۹۴). این شهرستان از شمال و شمال غرب به شهرستان مشهد، از شرق به شهرستان تربت جام، از جنوب به شهرستان زاوه و از غرب به شهرستان تربت حیدریه محدود شده است (شکل ۲).

نواحی روستایی ارائه کردند. در مدل پیشنهادهی، کیفیت زندگی در حکم یک سازه چندبعدی برآمده از ارزش‌یابی نیازهای گوناگون در نظر گرفته شده و فرض بر این بوده که هر نیازی تأثیری متفاوت بر کیفیت کلی زندگی دارد؛ یعنی، هر نیاز دارای سهم نسبی در کیفیت زندگی است که به عنوان وزن سهم در کیفیت کلی زندگی دارای اهمیت است. از این رو، کیفیت زندگی در هر زمان تابعی از اهمیت نیازها برای هر فرد یا گروه برحسب سهم نسبی آن در بهزیستی ذهنی فرد و میزان برآورده شدن نیازهای انسانی فرض شده است. نوغانی و همکاران (۱۳۸۸) نشان دادند سرمایه اجتماعی و درآمد در متغیر کیفیت زندگی تأثیر دارد. لی^۱ (۲۰۰۸) با استفاده از شاخص‌های ذهنی به بررسی کیفیت زندگی ساکنان شهر تاییه در تایوان پرداخت. نتایج نشان داد که محل زندگی، وضعیت تأهل، سن، تحصیلات و درآمد قلمروهای مختلف رضایت را تحت تأثیر قرار می‌دهند. گرجیک، زیمبرک، ترانتینیک، مارکوینا و ژوراساک^۲ (۲۰۰۹) فقدان فرصت‌های شغلی، محدودیت انتخاب حرفه، امکانات و درآمد پایین، خدمات اجتماعی، بهداشتی و درمانی ضعیف باعث کاهش کیفیت زندگی و کاهش رضایت شده است. شوک اسمیت، کامرون، مریدیو و پیچلر^۳ (۲۰۰۹) این پژوهش تلاشی برای کشف تفاوت شهر و روستا در درآمد، محرومیت و دیگر حوزه‌های زندگی است. نتایج نشان می‌دهد در ثروتمندترین کشورهای اتحادیه اروپا تفاوت بسیار کمی میان شهر و روستا وجود دارد، در حالی که در کشورهای فقیرتر، شرق و جنوب، سطح کیفیت زندگی و رفاه در مناطق روستایی بسیار پایین‌تر از مناطق شهری است. بولاک^۴ (۲۰۰۴) استفاده از کامپیوتر و اینترنت باعث افزایش کیفیت زندگی در مناطق روستایی شده است. عنبری (۱۳۸۹) در پژوهشی نتیجه می‌گیرد ایران در بیست سال اخیر، از نظر کیفیت زندگی در دنیا در سطح متوسط رو به پایین قرار داشته است. مطالعات رکن‌الدین افتخاری، فتاحی و حاجی‌پور (۱۳۹۰) بیان‌گر این است که شاخص‌های اقتصادی، شاخص‌های زیست‌محیطی، شاخص‌های اجتماعی، شاخص زیرساخت‌ها و تأسیسات، شاخص مسکن و سرپناه و شاخص تفریح و سلامت از شاخص‌های مهم کیفیت زندگی محسوب می‌شوند. همچنین، در تحقیق یادشده، کیفیت آموزش، محیط مسکونی و محیط فیزیکی، سلامت و امنیت و نیز درآمد و اشتغال پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی

شکل ۱- موقعیت منطقه مورد مطالعه در استان و ایران

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

خانوار داشته‌اند که از نظر حجم جمعیت در رده روستاهای پرجمعیت شهرستان فریمان محسوب می‌شوند (جدول ۲).

همان‌طور که جدول (۲) نشان می‌دهد روستاهای مورد مطالعه در سال ۱۳۹۰، تعداد ۱۴۶۱۲ نفر جمعیت و ۳۸۳۵

جدول ۲- ویژگی‌های جمعیتی روستاهای مورد مطالعه در سال ۱۳۹۰

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰ و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی خراسان رضوی، ۱۳۹۴

خانوار نمونه	۱۳۹۰		سال اجرای طرح	مطالعات اولیه طرح	نام روستا
	خانوار	جمعیت			
۶۳	۹۷۵	۳۶۵۳	۱۳۸۳	۱۳۷۵	قلعه‌نو فریمان
۴۸	۷۴۵	۲۹۸۰	۱۳۸۲	۱۳۸۱	کته شمشیر سفلا
۲۵	۳۸۷	۱۵۴۰	۱۳۸۶	۱۳۸۱	کته شمشیر علیا
۳۴	۵۱۶	۱۹۳۵	۱۳۸۴	۱۳۷۵	تقی‌آباد
۲۲	۲۳۶	۱۳۴۰	۱۳۸۵	۱۳۸۱	حسین‌آباد رخنه
۲۰	۳۱۲	۱۱۱۳	۱۳۸۱	۱۳۸۱	سعدآباد
۲۲	۳۳۸	۱۲۴۸	۱۳۸۴	۱۳۸۳	عشق‌آباد
۱۵	۲۲۶	۸۰۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	سنگ‌بست
۲۴۹	۳۸۳۵	۱۴۶۱۲	-	-	جمع

۲.۲. روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر روش توصیفی-تحلیلی و از نظر هدف کاربردی که با بهره‌گیری از روش پیمایشی و با استفاده از ابزار پرسش‌نامه انجام شده است. شهرستان فریمان دارای ۱۴۹ روستای دارای سکنه با جمعیت ۳۹۲۶۴ نفر است که از این تعداد ۷۰ روستا دارای طرح هادی مصوب و در ۲۲ روستا طرح اجرا شده است. از آن‌جا که ارزیابی طرح هادی روستایی باید در روستاهایی انجام شود که حداقل یک دوره ده‌ساله را طی کرده باشند. جامعه آماری پژوهش شامل روستاهای دارای طرح هادی می‌باشد که از زمان شروع اجرای طرح در آن‌ها کمتر از ده سال گذشته است که بر این اساس ۸ روستا

انتخاب شد. تعداد خانوار ساکن در این روستاها برابر ۳۸۳۵ خانوار می‌باشد. جهت برآورد حجم نمونه در سطح خانوارهای روستایی از روش نمونه‌گیری کوکران با سطح اطمینان ۹۵٪ و احتمال خطای ۰,۰۶ استفاده شده است. بنابراین، برای بررسی اثرات اجرای طرح هادی روستایی بر کیفیت ذهنی زندگی روستاییان، تعداد ۲۴۹ نفر (سرپرست خانوار) از روستاییان برآورد شد و به صورت نمونه‌گیری تصادفی ساده، در هر روستا مورد پرسش‌گری قرار گرفته‌اند. پس از جمع‌آوری اطلاعات و پردازش آن‌ها در محیط‌های نرم‌افزاری ArcGIS, SPSS و غیره نسبت به تحلیل داده‌ها در سطح منطقه مورد مطالعه اقدام شد.

جدول ۱- بررسی قابلیت اعتماد متغیرهای تحقیق

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

متغیر	نام متغیر	نام شاخص	گویه‌ها	مقدار آلفا
مستقل	اجرای طرح هادی	کیفیت مسکن	۸	۰/۶۴
		شبکه معابر	۶	۰/۶۷
		کاربری اراضی و خدمات	۷	۰/۶۲
		محیط زیست روستا	۶	۰/۶۰
		کل	۲۷	۰/۸۴
وابسته	کیفیت زندگی (بعد ذهنی)	اقتصادی	۶	۰/۷۲
		اجتماعی	۷	۰/۶۶
		محیطی	۵	۰/۶۰
		کالبدی	۸	۰/۶۰
		جمع	۲۶	۰/۸۳

۳. مبانی نظری

۳.۱. طرح هادی روستایی

طرح هادی روستا از جمله طرح‌های عمران روستایی است که می‌تواند نقش بنیادی و زیربنایی در توسعه همه‌جانبه مناطق روستایی داشته باشد. این طرح با استفاده از پتانسیل‌ها و قابلیت‌های خود می‌تواند زمینه‌ساز بهبود تسهیلات عمومی و رفاهی از قبیل نوسازی مسکن روستایی، معابر تازه تأسیس و حریم مسکونی، بهبود وضعیت زندگی روستاییان و مشارکت آن‌ها باشد (زرافشانی و همکاران، ۱۳۸۹، ص. ۱۵۴). طرح هادی روستا عبارت است از تجدید حیات هدایت روستا به لحاظ ابعاد اجتماعی، اقتصادی فیزیکی (آسایش، ۱۳۷۳، ص. ۷۸). در واقع، طرح هادی روستایی براساس آیین‌نامه نحوه

برای ارزیابی اثرات طرح هادی بر کیفیت ذهنی زندگی روستاییان دو متغیر معرفی شد که اجرای طرح هادی روستایی به عنوان متغیر مستقل و کیفیت ذهنی زندگی به عنوان متغیر وابسته، مورد بررسی قرار می‌گیرد. متغیر اجرای طرح هادی به وسیله ۴ شاخص و ۲۷ معرف (گویه) و نیز متغیر کیفیت ذهنی زندگی به وسیله ۴ شاخص و ۲۶ معرف ارزیابی شد. تمامی گویه‌ها بر مبنای طیف لیکرت (بسیار کم، کم، متوسط، زیاد، بسیار زیاد) تنظیم شدند. برای ارزیابی روایی پرسش‌نامه‌ها از نظر کارشناسان ذی‌ربط در دانشگاه‌ها و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استفاده شد و پایایی آن‌ها بر مبنای ضریب آلفای کرونباخ با اعتبار بین ۰/۶ تا ۰/۸۴ تأیید شد (جدول ۱).

بررسی طرح‌های توسعه و عمران محلی، ناحیه‌ای، منطقه‌ای و ملی و مقررات شهرسازی و معماری کشور مصوب ۱۳۷۸/۱۲/۱۰ هیأت محترم وزیران عبارت است از: طرحی که ضمن سامان‌دهی و اصلاح بافت موجود، میزان و مکان گسترش آتی و نحوه استفاده از زمین برای عملکردهای مختلف از قبیل مسکونی، تجاری و کشاورزی و تأسیسات و تجهیزات و نیازمندی‌های عمومی روستایی را برحسب مورد در قالب مصوبات طرح‌های سامان‌دهی فضا و سکونت‌گاه‌های روستایی یا طرح جامع ناحیه‌ای تعیین می‌کند (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، ۱۳۸۵، ص. ۳). براساس تعریف ارائه‌شده، این طرح درصدد دستیابی به ایجاد زمینه توسعه و عمران روستاها با توجه به شرایط فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی، تأمین عادلانه امکانات، هدایت وضعیت فیزیکی روستا، ایجاد تسهیلات لازم جهت بهبود مسکن و خدمات زیست‌محیطی و عمومی، ارتقای وضعیت اقتصادی روستا، بهبود کیفیت بافت روستا، ایجاد تناسب منطقی بین جمعیت و عملکردهای مختلف مسکونی، تولیدی و خدماتی مورد نیاز در محیط روستا، کنترل و نظارت بر روند توسعه کالبدی روستا، ایجاد زمینه کاهش خطر سوانح و ایجاد بستر لازم جهت صدور سند مالکیت املاک در بافت مسکونی روستا است (مولائی هشتجین، ۱۳۸۶، ص. ۱۱۳).

۳.۲. کیفیت زندگی

کیفیت زندگی مردم و مکان‌های روستایی به عوامل زیادی از جمله اشتغال، درآمد مناسب، دسترسی به خدماتی مانند آموزش و بهداشت، سلامت، محیط طبیعی، امنیت و انجمن‌های قوی وابسته است هرچند، کیفیت زندگی مردم و مکان‌های شهری نیز به این عوامل وابسته است؛ اما چالش‌های مربوط به سنجش رفاه و زندگی بهتر در این‌گونه نواحی با مناطق روستایی بسیار تفاوت دارد. برخی از این چالش‌ها به شرایط کلان اقتصادی وابسته‌اند؛ اما برخی دیگر به چهارچوب سازمانی و نهادی موجود در نواحی روستایی مربوط می‌شود؛ عواملی مانند مقیاس کوچک و تراکم کم سکونت‌گاه‌های روستایی، کاهش اشتغال و درآمد در بخش کشاورزی، فاصله زیاد و انزوای جغرافیایی آن‌ها، راه‌های ارتباطی و شبکه حمل‌ونقل نامناسب و ناکارآمد اجرای سیاست‌های لازم برای بهبود کیفیت زندگی روستایی را پیچیده‌تر می‌کند (رضوانی و منصوریان، ۱۳۸۷، صص. ۲-۴). تعاریف گوناگونی درباره

مفهوم کیفیت زندگی، ارائه شده است. این امر می‌تواند ناشی از ۳ عامل مختلف باشد: یکی چندبعدی بودن این مفهوم است؛ دیگری کاربرد آن در حوزه‌های حرفه‌ای متفاوتی چون پزشکی، روان‌شناسی، جغرافیای انسانی، برنامه‌ریزی و توسعه، اقتصاد و جامعه‌شناسی و در نهایت، سطح تحلیل که می‌تواند مربوط به عاملان، فرآیندها، موقعیت‌ها و یا ساختارها باشد (امیدی، ۱۳۸۶، ص. ۷). کیفیت زندگی مفهوم گسترده‌ای است که دارای معانی گوناگونی می‌باشد. برخی آن را به عنوان قابلیت زیست‌پذیری یک ناحیه، برخی دیگر به عنوان سنجش برای میزان جذابیت و برخی به عنوان رفاه عمومی، بهزیستی اجتماعی، شادکامی، رضایت‌مندی و غیره تعریف کرده‌اند (اپلای و منون، ۲۰۰۷، ص. ۲۸۱). فو^۶ (۲۰۰۰) کیفیت زندگی را رضایت کلی فرد از زندگی قلمداد می‌کند. براساس دیدگاه پال، کیفیت زندگی به عنوان معیاری برای سنجش میزان برآورده شدن نیازهای روحی- روانی و مادی جامعه تعریف شده و در این زمینه از کیفیت زندگی روستایی نیز به مفهوم چگونگی شرایط و وضعیت زندگی خانواده‌های روستایی یاد شده است (پال و کومار، ۲۰۰۵، ص. ۱۸). پسیون^۸ (۱۹۸۲) اصطلاح کیفیت زندگی به طور کلی، به وضعیت محیطی که مردم در آن زندگی می‌کنند، مانند آلودگی و کیفیت مسکن و برخی صفات و ویژگی‌های خود مردم، مانند سلامت و دسترسی اشاره دارد. رضوانی، منصوریان و احمدی (۱۳۸۸) کیفیت زندگی را به عنوان برهم‌کنش میان میزان برآورده شدن نیازهای انسانی و رضایت افراد و گروه‌ها از تأمین نیازهای خود در یک ناحیه خاص تعریف کردند. بنابراین، اصولاً کیفیت زندگی واژه‌ای پیچیده، چندبعدی و کیفی در رابطه با شرایط و وضعیت جمعیت در یک مقیاس جغرافیایی خاص است که هم متکی به شاخص‌های ذهنی یا کیفی و هم متکی به شاخص‌های عینی یا کمی است (کوکبی، ۱۳۸۶، ص. ۷۶). به طور کلی، می‌توان کیفیت زندگی را داشتن احساس خوش‌بختی، شادی و رضایت‌مندی افراد از موقعیتشان در زندگی تعریف کرد. با توجه به تحقیقات انجام‌شده در زمینه کیفیت زندگی دو رویکرد عمده و مجزا در کشورهای مختلف جهان به وجود آمده است که عبارت است از:

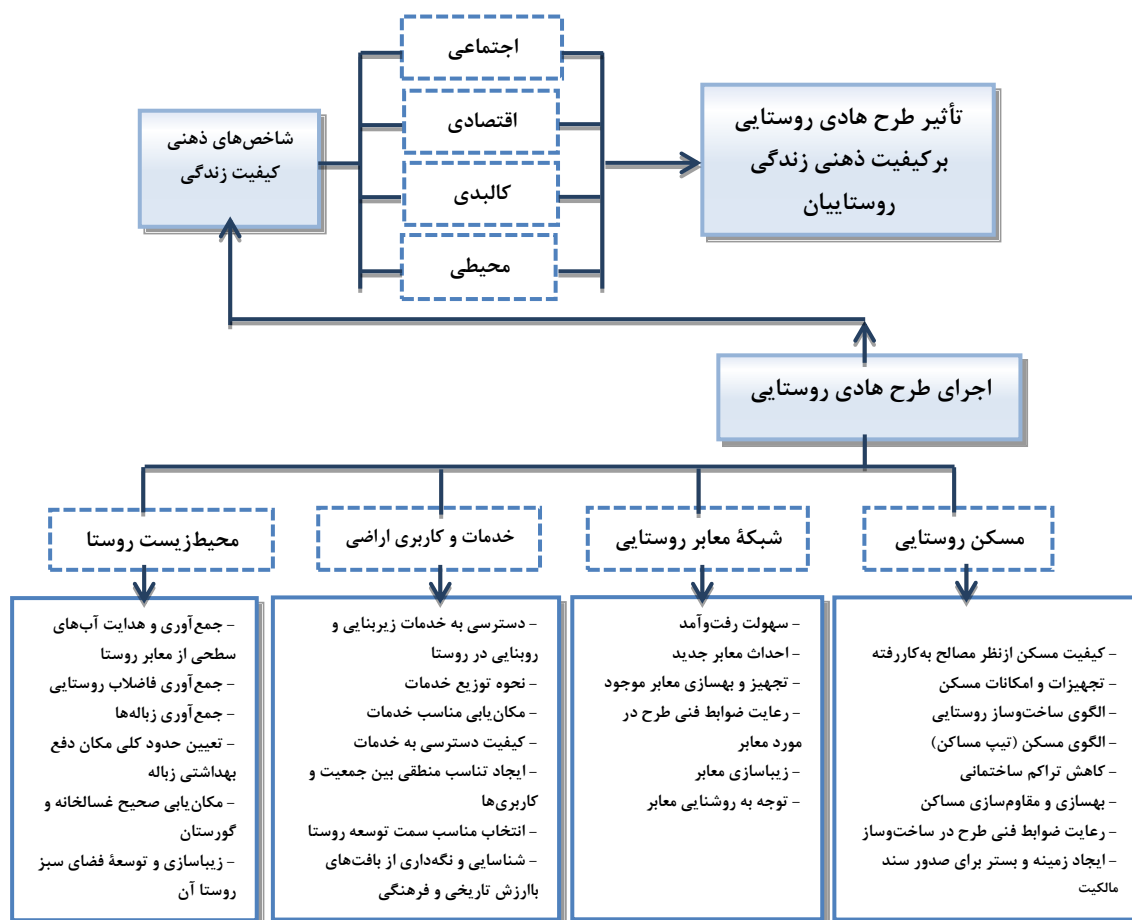
رویکرد اسکاندیناوی کیفیت زندگی: این رویکرد در اکثر کشورهای اروپایی طرفدار دارد. در این رویکرد، بر شرایط عینی زندگی و شاخص‌های مرتبط با آن تأکید شده است و

کیفیت زندگی افراد درگرو برآوردن نیازهای اساسی زندگی، هم‌چون درآمد، اشتغال، مسکن، تحصیلات و غیره است. رویکرد آمریکایی کیفیت زندگی: این رویکرد بیشتر به تجارب ذهنی و انتظارات شخصی افراد از زندگی‌شان، همانند رضایت از شغل، رضایت از خانواده، احساس شادمانی و غیره تأکید دارد و رضایت‌مندی و خوش‌بختی را معرف‌های اصلی در نظر می‌گیرد (حیدری، ۱۳۹۰، ص. ۵۵). بر این اساس، این پژوهش با استفاده از شاخص‌های ذهنی کیفیت زندگی تدوین شده است.

۳.۳. طرح هادی روستایی و کیفیت زندگی روستاییان

کیفیت زندگی و ابعاد آن هدف توسعه محسوب می‌شود. مقوله توسعه که از امکانات اولیه مادی گرفته تا وضعیت آرامش روانی، پهنه وسیعی از زندگی فرد را در بر می‌گیرد. هدف توسعه در سطوح محلی، ملی و بین‌المللی بهبود کیفیت زندگی است و آینده بشر متکی بر درک بهتر سازه‌هایی خواهد بود که بر کیفیت زندگی تأثیرگذارند. بنابراین، پژوهش در مورد کیفیت زندگی، در پیشبرد برنامه‌های توسعه پایدار مناطق روستایی انکار نشدنی است (احمدوند، هدایتی‌نیا و عبداللهی، ۱۳۹۱، ص. ۸۹). بر این اساس، یکی از مهم‌ترین عناصر ساختاری توسعه سکونت‌گاه‌های روستایی در جهت حمایت از فقیران روستایی و کاهش آسیب‌پذیری مناطق روستایی، توجه ویژه به ابعاد کالبدی فعالیت‌های اجتماعی، اقتصادی و محیطی انسان در مناطق یاد شده است؛ به این معنا عناصر کالبدی سکونت‌گاه‌های روستایی شامل مسکن، محیط امن، خدمات عمومی، خدمات زیربنایی و کاربری اراضی می‌شود. این عناصر حمایت مادی و بهبود کیفیت زندگی انسان روستایی را مد نظر قرار می‌دهند (پورطاهری و همکاران، ۱۳۹۰، ص. ۲۲). بنابراین، یکی از اساسی‌ترین مسائل ایران به‌ویژه در دوره بعد از پیروزی انقلاب اسلامی چگونگی بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی و به‌طور کلی، بهبود شرایط زندگی مردمی است که در این روستاهای کوچک به سر می‌برند. این مردم در توسعه اقتصادی و اجتماعی سهمی بسیار

نابرابر دارند (آسایش، ۱۳۷۵، ص. ۴۵) که جهت رسیدن به این هدف (بهبود شرایط زندگی مردم در مناطق روستایی) تهیه و اجرای طرح هادی روستایی در دستور کار بنیاد مسکن انقلاب اسلامی قرار گرفت، با توجه به اهداف اصلی این طرح که (شامل ایجاد زمینه توسعه و عمران روستاها با توجه به شرایط فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی؛ تأمین عادلانه امکانات از طریق ایجاد تسهیلات اجتماعی، تولیدی و رفاهی؛ هدایت وضعیت فیزیکی روستا؛ ایجاد تسهیلات لازم جهت بهبود مسکن روستاییان و خدمات زیست‌محیطی و عمومی) می‌باشد و با توجه به این که اجرای این طرح‌ها نه تنها باعث دگرگونی روستا در ابعاد کالبدی می‌شود؛ بلکه تأثیرات زیادی را بر دیگر ابعاد، اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی زندگی می‌گذارد، می‌توان گفت هدف نهایی از اجرای این طرح‌ها در مناطق روستایی فراهم‌آوردن شرایط زندگی مطلوب و سالم و نگه‌داشت جمعیت در این مناطق و در نهایت، بهبود کیفیت زندگی ساکنان روستایی می‌باشد. به‌طور کلی، اجرای این طرح‌ها در مناطق روستایی اثرات زیادی در کیفیت زندگی روستاییان در ابعاد مختلف دارد و با توجه به این که از زمان اجرای این طرح‌ها تا کنون بیش از سه دهه می‌گذرد و طرح‌های هادی بسیاری برای مناطق روستایی تهیه و اجرا شده است و براساس گزارش معاونت عمران روستایی در سال ۱۳۹۴ از بدو شروع این فعالیت تا پایان فروردین‌ماه ۱۳۹۳ در ۳۱۱۴۶ روستا تهیه طرح هادی صورت گرفته است و تا پایان فروردین همین سال در ۱۳۵۴۸ روستا طرح هادی اجرا شده است، ضروری است تا مطالعاتی در جهت این هدف گام برداشته شود که آیا اجرای طرح‌های هادی بهبود کیفیت زندگی در مناطق روستایی را فراهم آورده است یا خیر و این که اجرای این طرح‌ها چه تأثیراتی بر روی کیفیت زندگی روستاییان داشته است. شکل (۱) نشان‌دهنده چهارچوب فکری پژوهش می‌باشد.

شکل ۲- چهارچوب مفهومی پژوهش

مأخذ: یافته های پژوهش، ۱۳۹۴

شد که هر کدام از این شاخص ها به کمک گویه هایی تعریف شده است و نتایج آن در جدول (۳) ارائه شده است. در بین چهار زیرمتغیر (شاخص) اجرای طرح هادی از نظر روستاییان، متغیر محیط زیست روستا بیشترین میزان موفقیت را در بعد اجرای طرح با میانگین ۲/۹۹ در محیط روستایی داشته است و در طرف مقابل، توزیع خدمات و کاربری اراضی با میانگین ۲/۷۶ در مقایسه با سایر عوامل توفیق کمتری داشته است. براساس آزمون کای اسکوتر تیپ پیرسون ضریب معنی داری برای گویه های مربوط به متغیر فرآیند اجرای طرح روستایی در سطح ۹۹٪ ارزیابی شده است.

۴. یافته های تحقیق

۴.۱. میزان توفیق در اجرای طرح هادی روستایی از دیدگاه روستاییان

طرح هادی روستایی از جمله طرح های کاربردی در زمینه برنامه ریزی توسعه روستا و فراهم کردن بستر تجدید حیات و هدایت از نظر ابعاد، اقتصادی، اجتماعی و فیزیکی است. به همین دلیل باید اجرای طرح هادی در روستاها مورد بررسی قرار گیرد. برای تبیین فرآیند اجرای طرح هادی روستایی از چهار زیرمتغیر مسکن روستایی، شبکه معابر روستایی، توزیع خدمات و کاربری اراضی و محیط زیست روستا کمک گرفته

جدول ۳- میزان توفیق در فرآیند اجرای طرح هادی روستایی از نگاه روستاییان

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

شاخص‌ها	تعداد گویه‌ها	میانگین وزنی	کای اسکور
مسکن روستایی	۸	۲/۹۳	۰/۰۰۰
شبکه معابر روستایی	۶	۲/۸۴	۰/۰۰۰
توزیع خدمات و کاربری اراضی	۷	۲/۷۶	۰/۰۰۰
محیط زیست روستا	۶	۲/۹۹	۰/۰۰۰
طرح هادی روستایی	۲۷	۲/۸۸	۰/۰۰۰

این ترتیب، یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد بیشترین تأثیر طرح هادی در شاخص اجتماعی مربوط به احساس امنیت فردی با میانگین ۳/۰۶ و کمترین تأثیر آن به گویه اهمیت‌دادن به نظرات روستاییان در امور روستایی است. بنابراین، نتیجه می‌گیریم در امور روستایی و اجرای طرح هادی روستایی به نظرات روستاییان اهمیت داده نمی‌شود و به طور کلی، از دیدگاه روستاییان میزان تأثیر اجرای طرح هادی بر شاخص اجتماعی در سطح کم تا متوسط ارزیابی شده است (جدول ۴).

۲.۴. پیامدهای اجرای طرح هادی بر بعد ذهنی کیفیت

زندگی روستاییان از دیدگاه پاسخ‌گویان

پیامدهای اجتماعی بعد ذهنی کیفیت زندگی

روستاییان: جهت بررسی میزان تأثیر اجرای طرح هادی در بعد ذهنی کیفیت زندگی روستاییان در منطقه مورد مطالعه از ۴ شاخص اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و محیطی استفاده شد. براساس آزمون کای اسکور تیپ پیرسون ضریب معنی‌داری برای گویه‌های مربوط به متغیر پیامدهای اجتماعی بعد ذهنی کیفیت زندگی روستاییان در سطح ۰/۹۹٪ ارزیابی شده است. به

جدول ۴- ارزیابی وضعیت شاخص اجتماعی بعد ذهنی کیفیت زندگی از دیدگاه روستاییان (درصد)

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

معرفها	بسیار کم	کم	متوسط	زیاد	بسیار زیاد	میانگین	کای اسکور
احساس امنیت فردی	۶/۸	۱۷/۳	۴۳	۲۸/۹	۴	۳/۰۶	۰/۰۰۰
امیدواری نسبت به آینده	۶/۴	۱۹/۳	۴۹	۲۰/۵	۴/۸	۲/۹۸	۰/۰۰۰
احساس تعلق به اجتماع	۶/۴	۲۶/۱	۴۷/۸	۱۵/۷	۴	۲/۸۵	۰/۰۰۰
تمایل به ماندن در روستا	۶/۸	۲۳/۳	۴۳	۲۲/۱	۴/۸	۲/۹۵	۰/۰۰۰
رضایت از وضعیت آموزش (معلمان خوب و باتجربه)	۹/۶	۳۴/۱	۴۰/۲	۱۳/۳	۲/۸	۲/۶۵	۰/۰۰۰
رضایت روستاییان از دولت و برنامه‌های اجرایی از سوی نهادهای دولتی	۷/۶	۳۱/۷	۴۳/۴	۱۵/۳	۲	۲/۷۲	۰/۰۰۰
اهمیت‌دادن به نظرات روستاییان در امور روستایی	۱۴/۹	۳۵/۷	۳۹	۷/۶	۲/۸	۲/۴۸	۰/۰۰۰
جمع				۲/۸۱			۰/۰۰۰

رضایت از درآمد، امید به آینده شغلی، امنیت درآمد و احساس کاهش یافتن نابرابری اقتصادی در سطح کم می‌باشد که نشان‌دهنده این است که اجرای طرح هادی روستایی تأثیر کمی بر اقتصاد روستاییان داشته است.

پیامدهای اقتصادی بعد ذهنی کیفیت زندگی

روستاییان: بر اساس داده‌های جدول شماره ۵ میانگین پاسخ

روستاییان به گویه‌های مربوط به شاخص اقتصادی بعد ذهنی کیفیت زندگی، همچون رضایت شغلی، احساس امنیت شغلی،

جدول ۵- ارزیابی وضعیت شاخص اقتصادی بعد ذهنی کیفیت زندگی از دیدگاه روستاییان (درصد)

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

معرفها	بسیار کم	کم	متوسط	زیاد	بسیار زیاد	میانگین	کای اسکوئر
رضایت شغلی	۱۳/۷	۴۱/۴	۳۴/۵	۸	۲/۴	۲/۴۴	۰/۰۰۰
احساس امنیت شغلی	۱۳/۷	۳۴/۹	۴۱	۸/۸	۱/۶	۲/۵۰	۰/۰۰۰
رضایت از درآمد	۱۴/۵	۳۸/۶	۵۲/۳	۹/۶	۲	۲/۴۶	۰/۰۰۰
امید به آینده شغلی	۱۰/۸	۳۹	۳۶/۵	۱۱/۶	۲	۲/۵۵	۰/۰۰۰
امنیت درآمد	۸/۸	۴۰/۲	۳۸/۶	۱۰/۸	۱/۶	۲/۵۶	۰/۰۰۰
احساس کاهش نابرابری اقتصادی	۱۰	۴۰/۲	۳۸/۲	۹/۶	۲	۲/۵۳	۰/۰۰۰
جمع			۲/۵۱				۰/۰۰۰

پیامدهای کالبدی بعد ذهنی کیفیت زندگی

روستاییان: نتایج پژوهش براساس جدول (۶) نشان می‌دهد میزان تأثیر اجرای طرح هادی روستایی بر شاخص کالبدی بعد ذهنی کیفیت زندگی از دیدگاه روستاییان در سطح کم تا

متوسط است و بیشترین تأثیر آن در رضایت از کیفیت دسترسی با میانگین ۲/۹۳ و کمترین تأثیر طرح هادی در رضایت از توزیع خدمات زیربنایی با میانگین ۲/۵۱ ارزیابی شده است.

جدول ۶- ارزیابی وضعیت شاخص کالبدی بعد ذهنی کیفیت زندگی از دیدگاه پاسخ‌گویان

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

معرفها	بسیار کم	کم	متوسط	زیاد	بسیار زیاد	میانگین	کای اسکوئر
رضایت از توزیع خدمات زیربنایی	۱۰/۸	۴۲/۶	۳۲/۱	۱۳/۷	۰/۸	۲/۵۱	۰/۰۰۰
رضایت از خدمات بهداشتی	۹/۲	۴۱	۲۶/۹	۱۸/۵	۴/۴	۲/۶۸	۰/۰۰۰
رضایت از خدمات ورزشی- تفریحی	۱۵/۳	۵۰/۶	۲۱/۷	۷/۲	۵/۲	۲/۳۷	۰/۰۰۰
رضایت از خدمات فرهنگی- مذهبی	۶/۴	۳۸/۶	۲۶/۹	۲۶/۱	۲	۲/۷۹	۰/۰۰۰
رضایت از خدمات آموزشی	۵/۲	۴۲/۶	۳۰/۱	۲۰/۱	۲	۲/۷۱	۰/۰۰۰
رضایت کلی از گسترش امکانات در روستا	۴	۳۸/۶	۲۸/۵	۲۴/۹	۴	۲/۸۶	۰/۰۰۰
رضایت از کیفیت دسترسی (راه حمل‌ونقل)	۵/۲	۳۰/۵	۳۵/۳	۲۴/۱	۴/۸	۲/۹۳	۰/۰۰۰
رضایت از شرایط واحد مسکونی (امکانات بهداشتی، نورگیری)	۳/۶	۳۱/۷	۳۹	۲۴/۹	۰/۸	۲/۸۸	۰/۰۰۰
جمع			۲/۷۱				۰/۰۰۰

پیامدهای زیست‌محیطی بعد ذهنی کیفیت زندگی

روستاییان: براساس داده‌های جدول (۷) میانگین پاسخ روستاییان به گویه‌های مربوط به رضایت از زیباسازی روستا، رضایت از نظافت روستا، رضایت از کیفیت آب آشامیدنی،

رضایت از تخلیه فاضلاب و رضایت کلی از فضای محیطی روستا نشان‌دهنده ارزیابی متوسط آن‌ها از تأثیر اجرای طرح هادی روستایی بر محیط زیست روستاهای منطقه مورد مطالعه می‌باشد.

جدول ۷- ارزیابی وضعیت شاخص محیطی بعد ذهنی کیفیت زندگی از دیدگاه پاسخ‌گویان

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

معرفها	بسیار کم	کم	متوسط	زیاد	بسیار زیاد	میانگین	کای اسکوتر
رضایت از زیباسازی روستا	۶	۵۲/۶	۲۴/۵	۱۶/۵	۰/۴	۲/۵۲	۰/۰۰۰
رضایت از نظافت روستا	۵/۲	۱۴/۹	۴۶/۶	۲۸/۱	۵/۲	۳/۱۳	۰/۰۰۰
رضایت از کیفیت آب آشامیدنی	۵/۲	۲۵/۷	۴۰/۶	۲۴/۹	۳/۶	۲/۹۶	۰/۰۰۰
رضایت از سامانه تخلیه فاضلاب	۹/۶	۴۶/۲	۲۶/۵	۱۵/۷	۲	۲/۵۴	۰/۰۰۰
رضایت کلی از فضای محیطی روستا	۱/۳	۲۸/۱	۵۴/۶	۱۶/۱	۰	۲/۸۵	۰/۰۰۰
جمع			۲/۸۰				۰/۰۰۰

است، بیان‌گر رابطه کامل (هم‌بستگی مثبت) بین دو متغیر است و بیان‌گر تأثیر قابل ملاحظه متغیر مستقل بر متغیر وابسته می‌باشد و با توجه به سطح معنی‌داری که مقدار آن در همه روستاهای مورد مطالعه کمتر از ۰/۰۵ است و تنها در روستای سعدآباد مقدار هم‌بستگی بیش از سطح معنی‌داری (۰/۰۵) است. نتیجه می‌گیریم فرضیه تحقیق را نمی‌توان رد کرد؛ به عبارت دیگر، بین متغیرهای مورد بررسی هم‌بستگی (رابطه) وجود دارد.

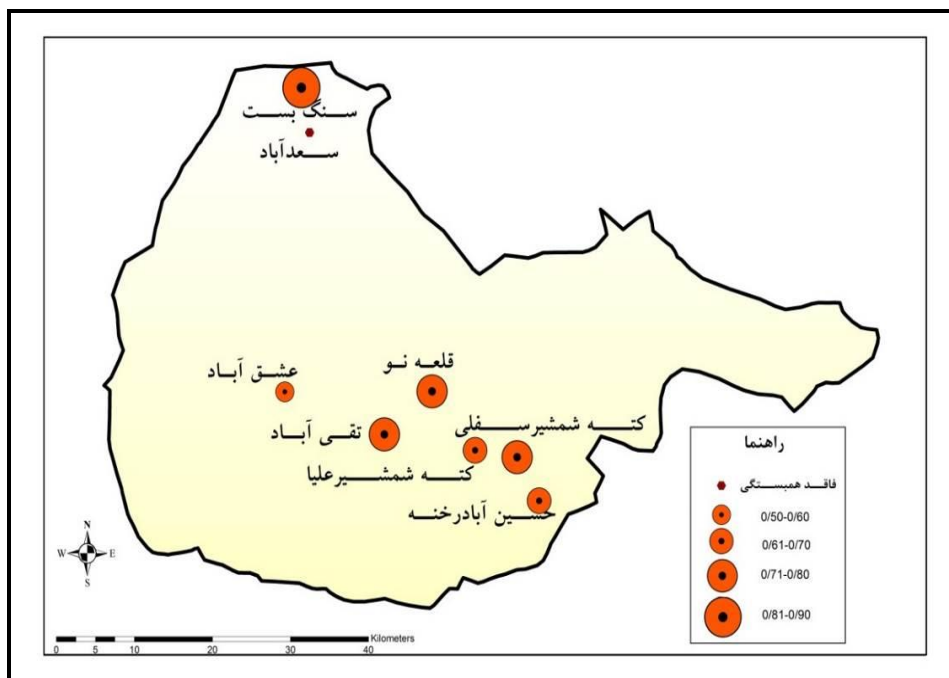
۴.۳. تحلیل فضایی ارتباط بین متغیر طرح هادی روستایی و بعد کیفیت ذهنی زندگی

با توجه به جدول (۸) که رابطه میان متغیر طرح هادی روستایی (متغیر مستقل) و بعد ذهنی کیفیت زندگی (متغیر وابسته) به تفکیک روستاها را نشان می‌دهد، می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که در میان روستاهای مورد مطالعه روستای سنگ بست و سپس کته شمشیر سفلا دارای بالاترین ضرایب هم‌بستگی می‌باشند و چون مقدار این رابطه‌ها بیشتر از ۰/۷۰

جدول ۸- بررسی ارتباط بین اجرای طرح هادی روستایی بر بعد ذهنی کیفیت زندگی روستاییان

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

روستا	ضریب هم‌بستگی	سطح معنی‌داری	نتیجه آزمون	تحلیل
کته شمشیر علیا	۰/۶۷	۰/۰۰۰	رد فرضیه صفر آزمون	ارتباط معنی‌دار است
حسین‌آباد	۰/۶۱	۰/۰۰۳	رد فرضیه صفر آزمون	ارتباط معنی‌دار است
قلعه‌نو	۰/۷۴	۰/۰۰۰	رد فرضیه صفر آزمون	ارتباط معنی‌دار است
عشق‌آباد	۰/۵۱	۰/۰۱۶	رد فرضیه صفر آزمون	ارتباط معنی‌دار است
کته شمشیر سفلا	۰/۸۰	۰/۰۰۰	رد فرضیه صفر آزمون	ارتباط معنی‌دار است
تقی‌آباد	۰/۷۸	۰/۰۰۰	رد فرضیه صفر آزمون	ارتباط معنی‌دار است
سعدآباد	۰/۳۸	۰/۱۰۴	پذیرش فرضیه صفر	-
سنگ بست	۰/۸۴	۰/۰۰۰	رد فرضیه صفر آزمون	ارتباط معنی‌دار است
جمع	۰/۷۵	۰/۰۰۰	رد فرضیه صفر آزمون	ارتباط معنی‌دار است

شکل ۳- توزیع فضایی ارتباط بین اجرای طرح هادی روستایی و بعد ذهنی کیفیت زندگی

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

معنی‌داری رگرسیون گزارش شده است. براساس جدول (۹) ضریب تعیین که میزان تبیین واریانس و تغییرات متغیر وابسته توسط متغیر مستقل را نشان می‌دهد، در مرحله آخر برابر با ۰/۵۷ می‌باشد که نشان می‌دهد شاخص‌های متغیر مستقل ۵۷ درصد تغییرات مربوط به متغیر وابسته را تبیین می‌کنند.

۴.۴. بررسی تأثیر اجرای طرح هادی روستایی بر بعد

ذهنی کیفیت زندگی روستاییان

برای بررسی میزان تأثیرگذاری اجرای طرح هادی روستایی بر بعد ذهنی کیفیت زندگی از مدل رگرسیون گام‌به‌گام استفاده شده است. در جدول ANOVA مجموع مربعات، درجه آزادی، میانگین مربعات، آماره فیش و سطح

جدول ۹- میزان ضریب هم‌بستگی و تبیین بعد ذهنی کیفیت زندگی بر اثر اجرای طرح هادی

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

نتیجه	ANOVA		ضریب تعیین	هم‌بستگی	گام
	سطح معنی‌داری	آماره F			
مدل معنی‌دار است	۰/۰۰۰	۱۹۳/۹۳	۰/۴۴	۰/۶۶	۱
مدل معنی‌دار است	۰/۰۰۰	۱۳۲/۴۵	۰/۵۲	۰/۷۲	۲
مدل معنی‌دار است	۰/۰۰۰	۱۰۳/۷۳	۰/۵۶	۰/۷۵	۳
مدل معنی‌دار است	۰/۰۰۰	۸۱/۷۸	۰/۵۷	۰/۷۶	۴

شبکه معابر وارد مدل شده‌اند که توانسته‌اند ۵۷ درصد تغییرات کیفیت زندگی را توضیح دهند. مقدار P-Value یا همان سطح معنی‌داری برابر با ۰/۰۰۰ می‌باشد که از ۰/۰۵ کوچک‌تر است. بنابراین، فرضیه صفر آزمون مبنی بر عدم معنی‌داری مدل رگرسیون را با اطمینان ۹۹٪ رد می‌کنیم. از

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده مشاهده می‌شود که مدل در ۴ مرحله انجام شده و در هر مرحله تأثیرگذارترین متغیر وارد مدل شده است (هرچند کم‌اهمیت‌ترین متغیر نیز می‌توانسته از مدل خارج شود). در مرحله آخر تمامی متغیرها، کاربری اراضی و توزیع خدمات، محیط زیست روستا، کیفیت مسکن و

این رو، معدل رگرسیونی از لحاظ آماری معنی‌دار است. در نهایت، می‌توان گفت در بین شاخص‌های اجرای طرح هادی روستایی، تأمین کاربری اراضی و توزیع خدمات بیشترین تأثیر را بر بعد ذهنی کیفیت زندگی روستاییان برجای گذاشته است.

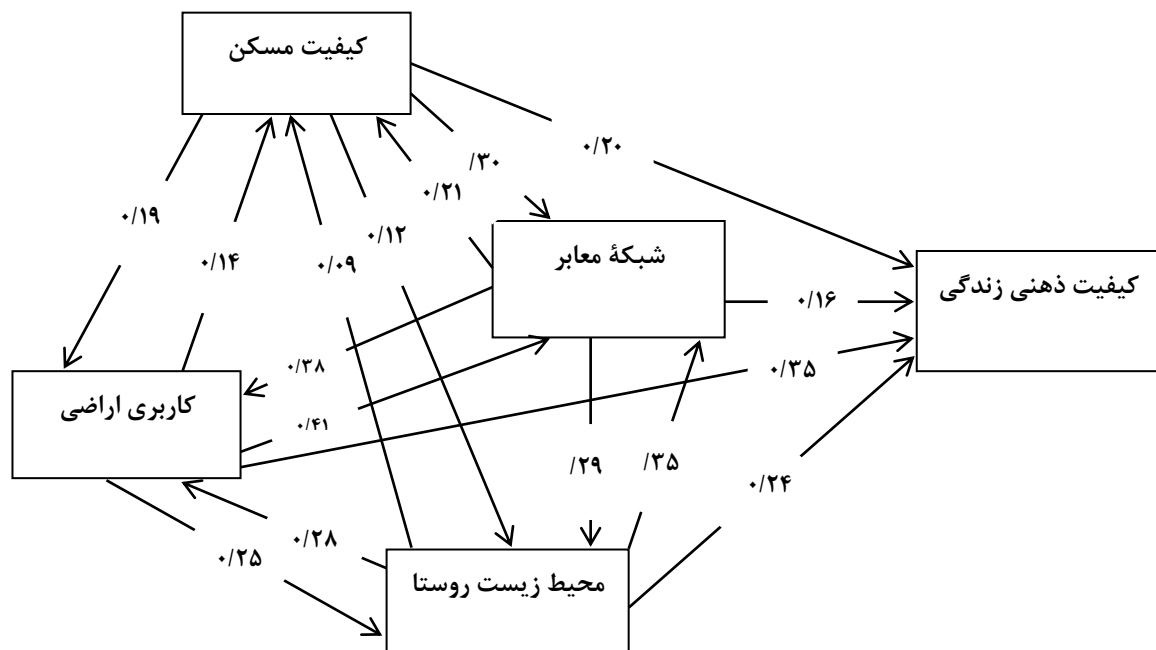
جدول ۱۰- بررسی اثرگذاری اجرای طرح هادی بر ارتقای بعد ذهنی کیفیت زندگی روستاییان

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

گام	متغیرهای مستقل	ضریب تعیین	ضرایب استاندارد (بتا)	t	سطح معنی‌داری
۱	مقدار ثابت	۰/۴۴	*	۱۱/۵۵	۰/۰۰۰
	کاربری اراضی و خدمات			۱۳/۹۳	۰/۰۰۰
۲	مقدار ثابت	۰/۵۲	*	۸/۰۳	۰/۰۰۰
	کاربری اراضی و خدمات			۹/۲۲	۰/۰۰۰
	محیط زیست			۶/۳۴	۰/۰۰۰
۳	مقدار ثابت	۰/۵۶	*	۴/۳۷	۰/۰۰۰
	کاربری اراضی و خدمات			۷/۸۱	۰/۰۰۰
	محیط زیست			۵/۵۱	۰/۰۰۰
	کیفیت مسکن			۴/۷۸	۰/۰۰۰
۴	مقدار ثابت	۰/۵۷	*	۴/۵۶	۰/۰۰۰
	کاربری اراضی و خدمات			۶/۱۹	۰/۰۰۰
	محیط زیست			۴/۴۲	۰/۰۰۰
	کیفیت مسکن			۴/۰۱	۰/۰۰۰
	شبکه معابر			۲/۷۵	۰/۰۰۳

* متغیر وابسته: بعد ذهنی کیفیت زندگی

شکل (۴) ضریب تأثیر متغیرهای اجرای طرح هادی روستایی را در بعد ذهنی کیفیت زندگی نشان می‌دهد:

شکل ۴- اهمیت نسبی اجرای طرح هادی روستایی بر بعد ذهنی کیفیت زندگی روستاییان

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

جدول ۱۱- میزان اثر مستقیم و غیر مستقیم اجرای طرح هادی بر کیفیت ذهنی روستاییان

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

شاخص‌ها	اثرات مستقیم	اثرات غیرمستقیم	اثرات کلی
بعد کیفیت مسکن و تأثیر بر کیفیت ذهنی زندگی	۰/۲۰	۰/۰۰۶۸۴	۰/۲۱
بعد شبکه معابر و تأثیر بر کیفیت ذهنی زندگی	۰/۱۶	۰/۰۲۳۱۴۲	۰/۱۸
بعد کاربری اراضی و تأثیر بر کیفیت ذهنی زندگی	۰/۳۵	۰/۰۱۴۳۵	۰/۳۶
بعد محیط زیست و تأثیر بر کیفیت ذهنی زندگی	۰/۲۴	۰/۰۰۸۸۲	۰/۲۵

در نهایت، بعد کاربری اراضی بیشترین تأثیر مستقیم و غیر مستقیم را بر ارتقای کیفیت زندگی روستاییان با آماره ۰/۳۶ داراست.

۴.۴. برازش مدل تحقیق با استفاده از نرم‌افزار EQS

برای انجام آزمون تطابق مدل پیشنهادی با داده‌های مشاهده‌شده، روش تحلیل معادلات ساختاری با کمک نرم‌افزار (EQS) انجام شد.

جهت ارزیابی برازش مدل در معادلات ساختاری آماره‌های مختلفی وجود دارد؛ یکی از مهم‌ترین آماره‌ها آماره خطای مجموع مجذورات میانگین یا شاخص رمزی (RMSEA) می‌باشد که هرگاه در مدلی کمتر از ۰/۱ باشد می‌توان گفت مدل مورد نظر از برازش نسبتاً مناسبی برخوردار است. در این مدل میزان این آماره ۰/۰۸ و کمتر ۰/۱ است. همچنین، هرچه مقدار شاخص برازندگی تطبیقی (CFI) به یک نزدیک‌تر باشد،

مدل از برازندگی بهتری برخوردار است. مقدار قراردادی این شاخص برای پذیرش برازندگی مدل ۰/۹۰ است (بشلیده، ۱۳۹۱، ص. ۳۶۷) که در این مدل ۰/۹۶ است. بنابراین، طبق شاخص رمزی و (CFI) مدل فوق برازش مناسبی دارد. همچنین، در مدل مشخص است که طرح هادی روستایی به میزان ۰/۹۶ بر کیفیت از زندگی مؤثر است. همچنین، در مدل رابطه بین شاخص‌ها با ابعاد آن مشخص شد و در واقع میزان اهمیت هر یک از ابعاد در ساخت شاخص‌ها نشان داده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود میزان رابطه بین شاخص‌ها با هر یک از ابعاد بالاتر از ۰/۵ و در سطح مطلوب است.

در جدول (۱۱) سایر شاخص‌های نیکویی برازش آورده شده است که نشان‌دهنده برازش نسبتاً مناسب مدل می‌باشند. شکل (۵) خروجی EQS را نشان می‌دهد.

جدول ۱۲- شاخص‌های تحلیل ساختاری

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

مقدار	علامت اختصاری	نام شاخص
۴۵/۵۶	χ^2	کای اسکوتر
۰/۹۴	BBNFI	شاخص نرمال شده بنتلر بونت ^۱
۰/۹۶	CFI	شاخص مقایسه‌ای برازش ^۲
۰/۹۶	GFI	شاخص نیکویی برازش لیزرل ^۳
۰/۹۱	AGFI	شاخص نیکویی برازش تعدیل شده لیزرل
۰/۰۱۰	PMR	ریشه میانگین مجذورات باقی مانده ها
۰/۰۸	RMSEA	خطای مجموع مجذورات میانگین

۱. برازش مدل موجود را با مدل صفری مقایسه می‌کند که در آن فرض شده متغیرهای پنهان با یکدیگر ناهم‌بسته‌اند. نزدیک به یک برازش خیلی خوب را نشان می‌دهد.

۲. این شاخص نیز برازش مدل موجود را با مدل صفر مقایسه می‌کند. مقدار آن از حداقل صفر (فقدان برازش) تا حداکثر یک (برازش کامل) تغییر می‌کند.

۳. این شاخص نیکویی برازش براساس نسبت مجموع مربعات تفاوت‌ها میان ماتریس‌های مشاهده‌شده و بازتولیدشده برای واریانس‌های مشاهده شده است. (شوماخر، ۱۳۸۸، ص. ۱۲۹) بین صفر و یک می‌باشد.

بنابراین، مدل نهایی تحقیق به این صورت است:

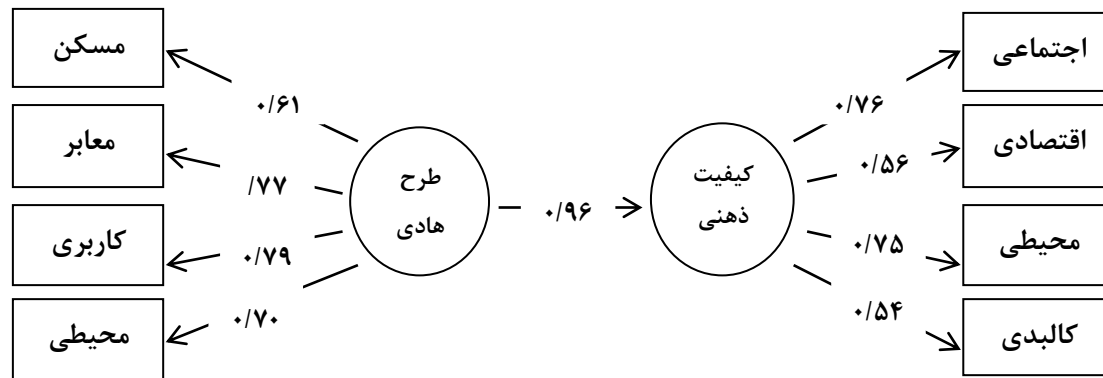

Figure X: EQS 6 project Chi Sq.=45.56 P=0.00 CFI=0.96 RMSEA=0.08

شکل ۵- برازش مدل تحقیق با استفاده از نرم افزار EQS

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

نتایج تحقیق با تحقیقات صورت گرفته این را می‌توان بیان کرد که در تحقیقات گذشته در مورد کیفیت زندگی فقط به تحلیل کیفیت زندگی روستاییان و بیان شاخص‌ها و قلمروها و ارائه مدل جهت سنجش آن پرداخته‌اند. در مورد تأثیر اجرای طرح هادی روستایی نیز تحقیقات بیشتری در زمینه اثرات اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی این طرح پرداخته شده است؛ اما در مورد بررسی اثرات اجرای طرح هادی روستایی بر بهبود کیفیت زندگی تحقیق حاضر با تحقیق محمدی یگانه و همکاران در سال ۱۳۹۱ مشابه است که در هر دو به بررسی تأثیر طرح هادی روستایی بر کیفیت زندگی روستاییان پرداخته شده است و نهایت می‌توان گفت با توجه به تحلیل‌های صورت گرفته تأمین کاربری اراضی و توزیع خدمات بیشترین اثر را بر کیفیت ذهنی زندگی روستاییان داشته است.

یادداشت‌ها

1. Lee
2. Grgić, Žimbek, Tratnik, Markovina, & Juračak
3. Shucksmith, Cameron, Merridew, & Pichler
4. Bullock
5. Epley, & Menon
6. Foo
7. Pal, & Kumar
8. Pacione

۵. نتیجه‌گیری

براساس یافته‌های تحقیق، ارتباط مستقیم و کامل میان متغیرهای تحقیق (ضریب هم‌بستگی ۰/۷۵) وجود دارد؛ به عبارت دیگر، بین اجرای طرح هادی روستایی و ارتقای کیفیت ذهنی روستاییان در منطقه مورد مطالعه رابطه قوی و مثبتی برقرار است؛ یعنی با بالا رفتن میزان موفقیت در فرآیند اجرای طرح هادی روستایی، کیفیت زندگی روستاییان نیز افزایش می‌یابد. با بررسی میزان اثرگذاری اجرای طرح هادی روستایی بر بعد ذهنی کیفیت زندگی در سطح روستاهای مورد مطالعه، ابعاد طرح هادی روستایی ۵۷ درصد تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کند و در بین ابعاد طرح هادی، متغیر کاربری اراضی و توزیع خدمات، تأثیر مثبتی بر روی بعد ذهنی کیفیت زندگی روستاییان داشته است و این متغیر با اثرگذاری ۳۵ درصد بیشترین تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کند و با توجه به سطح معناداری به دست آمده برای مدل که کمتر از ۰/۰۵ است، مدل معنادار شده است و فرضیه تحقیق مورد تأیید قرار می‌گیرد. در نهایت، می‌توان گفت که اجرای طرح هادی روستایی در منطقه مورد مطالعه تأثیر نسبتاً قابل توجهی داشته است. همچنین، نتایج حاصل برازش مدل تحقیق با استفاده از نرم‌افزار EQS نشان می‌دهد مدل مورد نظر از برازش نسبتاً مناسبی برخوردار است. در مورد مقایسه

References

1. Ahmadvand, M., Hedayati Niya, S., & Abdullahi, Kh. (1391/2012). The effect of welfare and social capital on quality of life in rural areas of Boyer Ahmad County. *Journal of Research and Rural Planning*, 1(2), 89-112. [In Persian]
2. Anabestani, A. (1388/2009). An assessment of the physical effects of the rural Conduct plans. *Proceedings of the First National Conference on Housing and Physical Development of rural areas*, Sistan and Baluchistan University, Zahedan, Iran. [In Persian]
3. Anbari, M. (1389/2010). Developments in quality of life of the Iranian (1987-2009). *Journal of Rural Development*, 1(2), 149-181. [In Persian]
4. Asayesh, H. (1373/1994). *Rural Planning Workshop*. Tehran: Payam Nour University Press. [In Persian]
5. Asayesh, H. (1376/1998). *Rural planning in Iran*. Tehran: Payam Nour University Press. [In Persian]
6. Azimi, N., & Jamshidian, M. (1384/2005). Physical impact of rural Conduct plans (case study: West Gilan). *Journal of Fine Arts*, 8 (22), 25-34. [In Persian]
7. Azizpour, F., Khalili, A., Mohsenzadeh, A., & Hosseini Hasel, S. (1390/2011). Analysis of the economic impacts of rural guidance plans on rural settlements. *Journal of Housing and Rural Environment*, 39(136), 71-84. [In Persian]
8. Bullock, S. J. (2004). *An analysis of technology uses and quality of life in a rural West Texas community* (Unpublished doctoral dissertation), Texas Tech University.
9. Epley, D. R., & Menon, M. (2008). A method of assembling cross-sectional indicators into a community quality of life. *Social Indicators Research*, 88(2), 281-296.
10. Faraji Sabokbar, H., Sadeqlou, T., & Sojasi Keidari, H. (1390/2011). An assessment of quality of life in rural areas (A case study of Agh Bolag Village, Zanzan Province). *Journal of Rural & Development*, 4 (14), 27-48. [In Persian]
11. Foo, T. S. (2000). Subjective assessment of urban quality of life in Singapore (1997-1998). *Habitat International*, 24(1):31-49.
12. Governor of Khorasan Razavi. (1394/2015). *The latest administrative divisions of Fariman County*. Mashhad: Governor of Khorasan Razavi. [In Persian]
13. Grgić, I., Žimbrek, T., Tratnik, M., Markovina, J., & Juračak, J. (2010). Quality of life in rural areas of Croatia: To stay or to leave? *African Journal of Agricultural Research*, 5(8), 653-660.
14. Heydari, A. (1390/2011). An investigation of indicators of quality of life in rural areas of Koh kiluyeh and Boyer-Ahmad. *Journal of Housing and Rural Environment*, 39(136), 51-66. [In Persian]
15. Iranian Organization of Municipalities & Dehyaris. (1385/2006). *An introduction to rural guidance plans, control and supervision over rural construction*. Tehran: Institute of Humanities and Social Studies. [In Persian]
16. Jamshidi, A., Azadi, Y., Taghdisi, A., & Gemini, D. (1392/2013). An assessment of quality of Life in rural areas of Ilam province (A case study of Karzan rural district). *Journal of Research and Rural Planning*, 2 (3), 49-71. [In Persian]
17. Kharazmi, Sh. (1384/2005). Quality of life and requirements of digital era in Iran. *Journal of World Economy*, 1(1),2-4. [In Persian]
18. Khorasan Razavi Housing Foundation of Islamic Revolution. (1394/2015): An investigation of rural Conduct plans implemented in Fariman County. Mashhad: Department of Rural Development. [In Persian]
19. Kokabee, A. (1386/2007). Indicators for assessment of quality of urban life in urban areas. *Journal of Art and Architecture*, 1, 75-87. [In Persian]
20. Lee, Y.J. (2008). Subjective Quality of Life Measurement in Taipei. *Building and Environment*. 43(7), 1205–1215.
21. Mohammadi Yeganeh, B., Nabati, A., & Cheraqi, M. (1391/2012). The effects of rural Conduct plans on improving the quality of life in rural areas (Case study: Karani District, Bijar County). *Journal of Housing and Rural Environment*, 40 (139), 99-112. [In Persian]
22. Movlaee Hashjin, N. (1386/2007). An analysis of objectives, requirements and process of preparing and implementing rural CONDUCT plans with an emphasis on Guilan Province. *Journal of Geographical Landscape*, 4(2), 105:123. [In Persian]

23. Nasiri, A. (1388/2009). Evaluating the effectiveness of rural Conduct plans on rural settlements. *Proceedings of the First National Conference on Housing and Physical Development of rural areas*, Sistan and Baluchistan University, Zahedan, Iran. [In Persian]
24. Noghani, M., Asgharpour Masouleh, A., Safa, Sh., & Kermani, M. (1387/2008). Quality of life of citizens and its relationship with social capital in Mashhad. *Journal of Social Sciences*, 5(1), 111-140. [In Persian]
25. Omid, R. (1386/2007). *Quality of life in development plans of Iran*. Unpublished master's thesis, University of Tehran, Tehran, Iran. [In Persian]
26. Pacione, M. (1982). The use of objective and subjective measures of life quality in human geography. *Progress in Human Geography*, 6(4), 495-514.
27. Pal, A. K., & Kumar, U. C. (2005). Quality of Life (QoL) concept for the evaluation of societal development of rural community in West Bangal, India. *Asia-Pacific Journal of Rural Development*, 15(2), 83-93.
28. Pourtaheri, M., Roukn al-Din Eftekhari, A., & Badri, S. A. (1390/2012). *Strategies and policies for physical development of rural settlements (with emphasis on international experience and Iran)*. Tehran: Housing Foundation of Islamic Revolution. [In Persian]
29. Qayour Madah, M. (1385/2006). An assessment of effectiveness of rural Conduct plans in rural development. Unpublished master's thesis, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran. [In Persian]
30. Rezvani, M., & Mansourian, H. (1387/2008). Measuring quality of life: A review of concepts, indicators, models and proposed model for rural areas. *Journal of Rural & Development*, 11(3), 1-26. [In Persian]
31. Rezvani, M., Mansourian, H., & Ahmadi, F. (1388/2009). Upgrading rural areas to urban ones, and its role in improving the quality of local residents (Case study: cities of Firozabad and Sahib in Lorestan and Kurdistan provinces). *Journal of Rural Studies*, 1(1), 33 -65. [In Persian]
32. Roknoddin-e-Eftekhari, A. R., Fattahi, A., & Hajipour, M. (1390/2011). An assessment of spatial distribution of the quality of life in rural areas (A case study of Central District of Delfan County). *Journal of Rural Studies*, 2(2), 69 -94. [In Persian]
33. Rostami, Sh., & Mirza Ali, M. (1392/2013). An analysis of site location, in rural Conduct plans of Gonbad Kavoods rural areas. *Journal of Space Economy & Rural Development*, 2(4), 93-118. [In Persian]
34. Savari, M., Shiri, N., & Shaban-Ali Fami, H. (1391/2012). Factors effective in satisfaction of villagers with rural guidance plans (Case study: Qara Gol village, Divandarreh County). *Journal of Housing and Rural Environment*, 41(142), 67- 82. [In Persian]
35. Shakur, A., & Shams al-Din, A. (1393/2014). An assessment of socio-economic aspects of rural Conduct plans in rural settlements (case study: Kenareh Village- Marvdasht County). *Journal of Geography and Urban-Regional Planning*, 13(4), 39-52. [In Persian]
36. Shamaei, A., Ahmadabadi, F., & Ahmedabadi, H. (1393/2014). Assessment of the effects of rural guidance plans on rural settlements. *Journal of Research and Rural Planning*, 3(6), 75-88. [In Persian]
37. Shucksmith, M., Cameron, S., Merridew, T., & Pichler, F. (2009). Urban-rural differences in quality of life across the European Union. *Regional Studies*, 43(10), 1275-1289.
38. Statistical Center of Iran. (1391/2012). *Profile of Iranian rural areas. Fariman County, 2011*. Tehran: SCI Publication. [In Persian]
39. Vosoughi, M. (1367/1988). *Report on economic and social effects of renovation plans in Hamedan Province*. Tehran: Ministry of Jihad Sazandegi. [In Persian]
40. Zarafshani, K., Borzo, Gh. R., Shah Hosseini, A., Abbasiazad Ghanavati, M., Vali Zadeh, A., Baqernasab, M., ... Abdul Maliki, S. (1389/2010). A qualitative assessment of rural Conduct plans in Karnachi Village of Kermanshah County. Application of Basic Theory. *Journal of Rural Studies*, 1(3), 154-172. [In Persian]